

## 1 De Vliegende Hollander

Willem van der Decken is een succesvolle kapitein van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC). Op Java en de Molukse eilanden lukt het hem steeds om volle ladingen specerijen in te kopen. Die leveren in Nederland goed geld op. Zijn schip 'Den Hollander' is het snelste van de VOC. De ladingen foelie, nootmuskaat en kaneel worden in recordtijd van de Oost naar Nederland gebracht.

De directeuren van de VOC zijn dan ook zeer tevreden en de kapitein maakt snel promotie. Van der Decken woont samen met zijn vrouw Catharina in het mooiste huis op de stadswal, met uitzicht op de haven. Hij geniet van zijn welvaart. Het leven is goed in de Gouden Eeuw. Maar schijn bedriegt, er kleeft bloed aan zijn succes.

Het volk en de VOC weten niets van het duistere dubbelleven van de kapitein. Het grote succes maakt hem hebzuchtig. Van der Decken verandert in een piratenkapitein.

\_\_\_\_\_1\_\_\_\_\_. Hij schrikt er zelfs niet voor terug te moorden om de buit binnen te halen. Het goud en de juwelen houdt hij zelf. Die slaat hij op in de geheime schatkamer onder zijn huis die hij via geheime ingangen bereikt.

Hoewel hij zeer succesvol is, leeft de kapitein steeds meer in eenzaamheid. Bemanningsleden ronselt hij alleen nog maar in weeshuizen. Daar vind je nog onervaren jongens die zich laten lokken door het avontuur. Niemand anders wil nog werken voor de strenge en grillige Van der Decken. In het café Het Oorlam drinkt de kapitein op zijn successen. Hij is alles en iedereen te slim af. Hij staat aan de top. Maar aan zijn succes komt een eind.

Het is 1678 als Kapitein Willem van der Decken op 1<sup>e</sup> Paasdag, tegen alle regels in, met zijn bemanning wil uitvaren naar de Oost. Zelfs een razende storm kan hem er niet van weerhouden. Zijn bemanning is de wanhoop nabij. De kapitein schrijft in zijn logboek: *"Ik zal vaeren, storm of geen storm, Paesen of geen Paesen. Ik zal vaeren, al is het tot in den eeuwigheid!"*

Willem van der Decken tart alle regels, het fatsoen en de elementen en dat wordt zijn ondergang. Voor de ogen van de toeschouwers op de kade bollen de zeilen van Den Hollander zich... tegen de wind in! De scheepsrump verandert in een zwart geblakerd karkas en de zeilen worden vurige vanen. Het spookschip is gedoemd voor eeuwig de zeven wereldzeeën te bevaren. Ook Van der Decken's woning brandt van binnen uit. Een schilderij waarop het schip staat afgebeeld, valt met een scherpe knal van de muur. In de geheime smokkelgang onder het huis brandt een hels vuur, dat het duistere dubbelleven van de kapitein blootlegt.

Het schip verdwijnt en er wordt nooit meer iets van vernomen. Of toch wel? Jaren later bereiken nog steeds berichten het thuisland over een mysterieus spookschip, dat lijkt te vliegen boven de golven. Met een zwartgeblakerd karkas en brandende zeilen zou het met ongelooflijke snelheden over zee koersen... tegen de wind in! Een schimmige gedaante staat onbeweeglijk aan de reling. Zeelui doen er alles aan een ontmoeting te voorkomen, omdat elk contact met het spookschip ongeluk, dood en verderf brengt!



## De Efteling

Attractiepark de Efteling is een wereld van sprookjes, oude sagen en volksverhalen. Vanaf 1952 kwamen de bekendste sprookjes tot leven in het sprookjesbos van Anton Pieck. Later kwamen daar de verhalen van Duizend-en-één Nacht bij. De spannende, eeuwenoude sage van De Vliegende Hollander past heel mooi in de Efteling-traditie. Bij de Efteling begint een attractie altijd vanuit een verhaal. En dat bepaalt hoe de attractie eruit ziet, tot in de kleinste details. Bij de meeste attractieparken is het andersom: daar gaat het vooral om de attractie en wordt er later pas een thema bedacht (piraten, ruimtevaart, et cetera).

De Efteling staat op de ranglijst van best bezochte Europese parken. Er komen jaarlijks zo'n 3 miljoen bezoekers in de Efteling. Je kunt je voorstellen dat het voor de Efteling belangrijk is om regelmatig met nieuwe attracties te komen. Zo behoud je als attractiepark een goede positie op de ranglijst. De Vliegende Hollander is de grootste en duurste attractie die de Efteling tot nu toe heeft gebouwd.

### 2

Eerst slenter je buiten door een lieflijk havenstadje uit de Gouden Eeuw. Je loopt over een plein met rijke herenhuizen. Op de achtergrond hoor je een vriendelijke melodie.

Nietsvermoedend stap je het deftige herenhuis van kapitein Willem van der Decken binnen. Van buiten een prachtig pand, maar van binnen uitgebrand, grimmig en kil.

Je vraagt je af wat er aan de hand

is. Dan ontdek je het dubbelleven van de kapitein. Hij was een man met twee gezichten: een goede en een kwade kant. Je ziet zijn gezicht in een spiegel en je hoort de onheilspellende woorden: *"Ik zal vaeren, al is het tot in den eeuwigheid..!"* Dan kom je in de gangen onder het huis, waar de kapitein zijn gestolen juwelen en goudstukken in een geheime schatkamer heeft opgeslagen. Je ruikt een doordringende brandlucht en de typische geur van lapzalf, waarmee de scheepstouwen zijn ingesmeerd. De rillingen lopen over je rug.

Gelukkig kom je even later in een prachtige opstaphaven. Je snuift de zoute zeelucht op. Het is hier nacht, maar er hangt een zorgeloos sfeertje. Je hoort matrozengezing in de verte. Mensen stappen tussen een paar enorme VOC-schepen door. Dan wordt het donkerder en donkerder. Je voelt je steeds kleiner worden. Plotseling beland je op de open zee. Zonder dat je het weet ga je van de 17<sup>e</sup> eeuw naar de schimmige wereld van de sage. Een ondoordringbare mistbank ontnemt je alle zicht. Het gevoel van naderend onheil bekruipt je. Dan breekt donder en geweld los. Je komt terecht in het kolkende hart van de attractie. Hier begint plotseling een steile klim naar boven. Op de top is de verandering compleet: je gaat van binnen naar buiten, van nacht naar dag, van boven naar beneden. De overweldigende muziek maakt plaats voor een overrompelende stilte. Er komt een enorme versnelling van de sloep op de achtbaan. Je vlucht voor de vloek van het spookschip en vliegt met wilde bochten over de duinen. Met een spetterende waterlanding keer je terug naar het gemoedelijke havenstadje. Je wrijft in je ogen: wat is er nu eigenlijk gebeurd?



Bron: [www.efteling.com](http://www.efteling.com)

**Naam:** .....

**Vragen 1 t/m 14 gaan over de tekst 'De Vliegende Hollander' (r. 1 t/m 46)**

1. Lees: *De ladingen ... Nederland gebracht.* (r. 5 en 6)  
Wat is 'foelie'?  
  
**A.** een metaal  
**B.** een drank  
**C.** een struik  
**D.** een specerij
2. Welke zin past het **best** op plaats 1?  
  
**A.** Hij bewaart zijn schatten in een kluis.  
**B.** Hij plundert kustdorpen en entert schepen.  
**C.** Hij vaart met zijn bemanning de hele wereld over.  
**D.** Hij houdt van lekkere wijn en klassieke muziek.
3. Waarom haalt de kapitein alleen bemanningsleden uit weeshuizen volgens de tekst?  
  
**A.** Omdat zij het leuk vinden om op avontuur te gaan.  
**B.** Omdat die jongens erg goedkoop zijn.  
**C.** Omdat niemand anders nog voor de kapitein wil werken.  
**D.** Omdat zij geen moeders hebben die ongerust worden als ze lang wegblijven.
4. Wat werd uiteindelijk de ondergang van de kapitein?  
  
**A.** Hij wilde steeds meer, de buit was nooit groot genoeg.  
**B.** Hij was helemaal niet zo slim als hij zelf dacht.  
**C.** Hij ging toch varen, hoewel het Pasen was en het stormde.  
**D.** De politie ontdekte het dubbelleven van de kapitein.
5. In welke eeuw leefde Willem van der Decken?  
  
**A.** in de 16<sup>e</sup> eeuw  
**B.** in de 17<sup>e</sup> eeuw  
**C.** in de 18<sup>e</sup> eeuw  
**D.** dat staat niet in de tekst
6. Lees: *Zijn bemanning is de wanhoop nabij.* (r. 24)  
Hoe kun je dit met andere woorden zeggen?  
  
**A.** De bemanning heeft het volste vertrouwen in de kapitein.  
**B.** De bemanning denkt dat het heel slecht zal aflopen.  
**C.** De bemanning wil in opstand komen tegen de kapitein.  
**D.** De bemanning heeft er geen zin in met de kapitein uit te varen.

7. Lees: *Ik zal ... den eeuwigheid!* (r. 24 t/m 26) Waarom staat hier *vaeren* en *Paesen*?
  - A. De schrijver van de tekst heeft het verkeerd overgenomen uit het logboek.
  - B. Zo werden deze woorden vroeger gespeld.
  - C. Van der Decken was dyslectisch.
  - D. De kapitein is een deftige man en schrijft dus ook deftig.
8. "*De mensen van het stadje ontdekken de verkoolde resten van de schatten van de kapitein.*" Waar past deze zin het **best**?
  - A. Achter: "... ingangen bereikt." (r. 15)
  - B. Achter: "... zijn ondergang." (r. 28)
  - C. Achter: "... kapitein blootlegt." (r. 36)
  - D. Achter: "Of toch wel?" (r. 38)
9. Wat bedoelt de auteur met 'het duistere dubbelleven' van de kapitein? (r. 35 en 36)
  - A. Dat de kapitein in het geheim ook nog piraat is.
  - B. Dat de kapitein een geheime schatkamer heeft.
  - C. Dat de kapitein de meeste tijd op zee doorbrengt.
  - D. Dat de kapitein in het geheim een tweede vrouw heeft.
10. Welke bewering is **niet waar**?
  - A. Het spookschip lijkt te vliegen boven de golven.
  - B. De kapitein leidt een dubbelleven.
  - C. Onder het huis van de kapitein is een geheime schatkamer.
  - D. Iedereen wil varen op 'Den Hollander'.
11. Lees: *Zeelui doen ... verderf brengt!* (r. 44 t/m 46)  
Wat kun je afleiden uit het woord 'omdat'?
  - A. Na het woord 'omdat' volgt een tegenstelling.
  - B. Na het woord 'omdat' volgt een opsomming.
  - C. Na het woord 'omdat' volgt een voorbeeld.
  - D. Na het woord 'omdat' volgt een oorzaak.
12. Wat voor soort tekst is dit? (r. 1 t/m 46)
  - A. een verhalende tekst
  - B. een instructieve tekst
  - C. een betogende tekst
  - D. een informatieve tekst
13. Wat is de hoofdgedachte of moraal van deze tekst? (r. 1 t/m 46)
  - A. Als je rijk bent, loopt het slecht met je af.
  - B. Als je meer wilt verdienen, kun je gaan stelen.
  - C. Je moet op zee erg uitkijken voor spookschepen.
  - D. Als je alle regels aan je laars lapt, loopt het slecht met je af.

14. Bekijk regel 1 t/m 46. Uit hoeveel alinea's bestaat deze tekst?
- A. vijf
  - B. zes
  - C. zeven
  - D. acht

**Vragen 15 t/m 23 gaan over de tekst 'De Efteling' (r. 47 t/m 92)**

15. Het verhaal van 'De Vliegende Hollander' is een:
- A. sage
  - B. sprookje
  - C. fabel
  - D. legende
16. Wat is volgens de tekst 'de Efteling-traditie'? (r. 51)
- A. Bij de Efteling gaan ze altijd uit van een verhaal.
  - B. Bij de Efteling vind je alleen leuke attracties.
  - C. Bij de Efteling zijn de attracties tot in de kleinste details uitgewerkt.
  - D. Bij de Efteling gaan ze altijd uit van een thema.
17. Lees: *De Efteling ... Europese parken.* (r. 55)  
Hoe kun je dit met andere woorden zeggen?
- A. De Efteling is het best bezochte park van Europa.
  - B. De Efteling hoort bij de best bezochte parken van Europa.
  - C. De Efteling doet mee aan een wedstrijd om het beste park van Europa te worden.
  - D. De Efteling hoort bij de mooiste parken van Europa.
18. Lees: *Bij de meeste ... et cetera*. (r. 53 en 54)  
Wat betekent 'et cetera'?
- A. Et cetera is een thema zoals piraten en ruimtevaart.
  - B. Et cetera is een synoniem voor 'enzovoort'.
  - C. Et cetera is een speciaal soort ruimtevaart.
  - D. Et cetera is een Latijns woord.
19. Naar wie verwijst de schrijver als hij het woord 'je' gebruikt? (r. 61, 63 e.v.)
- A. Naar de lezer van de tekst.
  - B. Naar degene die de attractie ontworpen heeft.
  - C. Naar degene die het park bezoekt.
  - D. Naar Willem van der Decken.

20. Lees: *Nietsvermoedend ... Decken binnen.* (r. 67 t/m 69)  
Wat is hier de betekenis van 'nietsvermoedend'?
- A. niet zo moedig
  - B. zonder problemen
  - C. zonder dat je iets in de gaten hebt
  - D. zonder dat je er moe van wordt
21. Welk kopje past het **best** op plaats 2?
- A. De Vliegende Hollander: een topattractie!
  - B. Het best bezochte Europese attractiepark!
  - C. Hoe duur is het om de attractie te bouwen?
  - D. De Efteling heeft verschillende attracties.
22. In de attractie 'De Vliegende Hollander' kom je letterlijk terecht in een:
- A. nachtmerrie
  - B. draaimolen
  - C. doolhof
  - D. achtbaan
23. Wat is de bedoeling van de schrijver met regel 61 t/m 92?
- A. De schrijver wil een sage vertellen.
  - B. De schrijver wil reclame maken voor de attractie.
  - C. De schrijver wil een samenvatting geven.
  - D. De schrijver wil je informeren.